

Kapitola 9. JEŽÍŠ KRISTUS

„Synu člověka, postav se přede mě, abych s tebou mluvil.“

Nyní otevřeme jedno z nejcitlivějších témat této knihy – téma Ježíše Krista. Nenechme se zmást výše zmíněným výrokiem - není jím osloven Ježíš Kristus; oslovení patří starozákonnímu proroku Ezekeleovi. (Ez 2:1)

Pojem Syn člověka ale skutečně vešel v obecnou známost díky Kristu, který jej na sebe často vztahoval. Ježíš se tímto označením sám postavil do řady všech svých předchůdců hodných tohoto titulu.

Ježíš a Samařanka

Postavu Ježíše Krista doprovází rovněž mnoho mýtů, podobně jako postavu Boha. Moderní biblistika vynakládá už asi 150 let mimořádné badatelské úsilí o demytologizaci této bezesporu historické postavy. Výsledky jejích historických a textových analýz ale nejsou uspokojivé. Historického Ježíše se průkazně odhalit nepodařilo.

To, co se ale podařilo odhalit, je fakt, že i nejstarší písemné doklady o Ježíšovi (evangelia) jsou jen záznamy ústních tradic a jsou zatíženy rozporným podáním a příměsí raně církevní tradice, tedy příměsí již určité formy mýtu. O tom ještě budeme hovořit.

Biblisté jakožto vědci nakonec nacházejí ryze lidský Ježíšův příběh, respektive poodhalují Ježíše spíše jako smrtelného člověka, výjimečného pouze svým nadáním.

Na druhé straně většina církví vidí v Ježíši Boha, jenž sestoupil na zem. To, co nám Bible o Ježíši naznačuje

po logickém rozboru, se poněkud vymyká oběma těmto závěrům.

Uvedeme nyní sérii textů se zjevnými spojitostmi. Tyto texty navazují i na texty a komentáře uvedené v předchozí části. Nechť zváží každý sám, jak směřovatné tyto spojitosti jsou.

Poznámka: Při svých analýzách se sice držíme určitého vědeckého postupu, nicméně nechceme se nechat svazovat všemi současnými materialistickými vědeckými konvencemi. To nám dovoluje chápat náš svět jako otevřený systém – systém, do nějž vstupuje a zasahuje nadlidská inteligence, o jejíž existenci nepochybujeme, ale naopak hledáme její konkrétnější podobu. Jsme totiž přesvědčeni, že vyškrtnutím stvořitele z našeho existenčního prostoru se věda ke své vlastní škodě filosoficky a metodologicky poněkud „sterilizovala“. Rádi bychom podotkli, že pro nás samotné jako autory byla některá zjištění velmi překvapivá. I naše vlastní duchovní schéma dlouho jen kopírovalo mnohá tradiční pojetí. Nicméně logika sem vede, ať se nám to líbí nebo ne. V konečném důsledku je celá *kauza Kristus* mnohem přirozenější a smysluplnější. Ale i tak jde o události vymykající se jakékoliv lidské zkušenosti. Jde o události, jejichž realizace by se neobešla bez asistence vyšší moci. Pro klasickou materialistickou vědu bude proto i tento zcela nový racionální pohled na Ježíše nepřijatelný. To, co nás zajímá, je spíše reakce teologie.

Následující texty naznačují cosi o totožnosti kohosi zatím neznámého ...

ČLOVĚK Z NEBE

V knize Přísloví se například píše:

„Slova Agura, (mudrc neizraelského jména), syna Jakeho, závažné poselství (!) „Vždyť já jsem nerozumnější než kdo jiný a nemám porozumění lidstva; a nenaučil jsem se moudrosti; a poznání Nejsvětějšího neznám. Kdo vystoupil do nebe, aby mohl sestoupit? Kdo nabral vítr do dlaní obou rukou? Kdo zahalil vody do přehozu? Kdo způsobil, že se zvedly všechny konce země? Jaké je jeho jméno a jaké (je) jméno jeho syna, víš-li to snad?“

(Př 30:1-4; PNS)

Poznámka: Dodejme jen, že tento Agur měl, jak se říká „velmi dobré informace“. Svá úvodní slova říká, jak bylo ve starověku u proroků zvykem, jen ze skromnosti. A připomeňme, že kromě Adama se ve SZ dobách titulu „syn Boží“ blížil už jen náš známý Melkisedek. Adam o své synovství velmi brzy přišel.

Je zajímavé, že prakticky tutéž formulaci opakuje Ježíš při rozhovoru s farizejem Nikodémem:

„Jestliže jsem vám pověděl o pozemských věcech, a přece nevěříte, jak uvěříte, budu-li vám povídat o věcech nebeských? Žádný člověk nadto nevystoupil do nebe, jen ten, který sestoupil z nebe, Syn člověka.“ (Jan 3:13)

O kom zde Ježíš mluví? Obecně se má za to, že mluví sám o sobě, protože i jinde říká:

„Jsem ten živý chléb, který sestoupil z nebe; jestliže někdo jí z tohoto chleba, bude žít navždy; a vsutku chléb, který dám, je mé tělo ve prospěch života světa.“ (Jan 6:51)

Jenže tyto texty se důsledně nedomýšlejí, protože předchozí citát by potom znamenal, že Ježíšův původ není v nebi. Jak vysvětluje, jeho sestupu z nebe musel předcházet výstup. Vrací se tedy z nebe pouze tam, kde byl původně – na zemi.

A dále se zde jednoznačně mluví o člověku, a dokonce o jediném člověku, který kdy takovou expedici absolvoval. Co to tedy znamená?

Ježíš se zde pokouší Nikodémovi něco vysvětlit. Zjevně se přitom odvolává na jakousi starozákonní kauzu, o které by, jak vyplývá z kontextu, měl snad Nikodém vědět. Ježíš ji uvádí jen jakoby mimochodem.

Toto místo jeho výpovědi je velmi zarážející, protože neodpovídá žádné obecné představě o Kristu. O čem to tu Ježíš s Nikodémem hovoří?

Najdou nyní věřící odvahu podívat se na tento problém nezaujatým pohledem?

EGO EMINI

Evangelia zaznamenávají poměrně rozsáhlé rozpravy a spory Krista s náboženskými činiteli na téma jeho totožnosti. V jedné z pozdějších se Ježíš farizejům snaží cosi naznačit:

„Abraham, váš otec, se velmi radoval z vyhlídky, že uvidí můj den, a viděl jej a radoval se.“ Proto mu Židé řekli: „Ještě ti není padesát, a přesto jsi viděl Abrahama?“ Ježíš jim odpověděl: „Vpravdě, vpravdě vám říkám: „Dříve než Abraham začal existovat, byl jsem já¹.“ Posbírali proto kameny, aby jej kamenovali.“ (Jan 8:56-59)

Poznámka: A srovnajme nyní text, o kterém jsme již hovořili: „Tento Melkisedek, král Sálemu a kněz Nejvyššího Boha, vyšel vstříc Abrahamovi, když se vracel po vítězství nad králi. Požehnal mu, a Abraham mu z veškeré kořisti dal desátý díl....“ (Žid 7:1,2) Za zmínku stojí v této souvislosti rovněž varianta znění toho místa Janova evangelia, jak ji uvádí Žilkův překlad: „... Židé mu řekli: „Padesát let ti ještě není, a Abraham tě viděl?““

Ježíš se ale přes tuhý odpor hraničící s jeho fyzickou likvidací nevzdává. Ještě pár dní před svým odchodem se snažil farizejům opět cosi vysvětlit a míří pravděpodobně ke stejnému problému - jen z jiné strany. Nasazuje drtivou logiku:

„Zatímco byli farizeové shromážděni, Ježíš se jich zeptal: „Co si myslíte o Kristu, či je syn?“ Řekli mu: „Davidův“. Řekl jim: „Jak to, že ho potom David pod inspirací nazývá Pánem, když říká: „JHWH řekl mému Pánu: „Posaď se po mé pravici, dokud nedám tvé nepřátele pod tvé nohy?“ Jestli ho tedy David nazývá Pánem, jak může být jeho synem?““ A nikdo mu nebyl schopen slovem odpovědět...“ (Mat 22:41-46)

Poznámka: Ježíš se už i podle tradiční věrouky nacházel v situaci vzdáleně připomínající situaci našeho hypotetického Henocha jako cizince přicházejícího do Sálemu. I on musel jeho obyvatelům nějak vysvětlit, že není tak úplně zdejší.

Začíná být zjevné, že s tradiční interpretací totožnosti Ježíše není něco v pořádku. Ježíš zde učencům naznačuje něco, čemu oni velmi dobře rozumí. Pro židovskou jasně danou rodinnou hierarchii je nemyslitelné, aby potomek byl ve větší vážnosti než předek. Ale podle prokazované úcty to skutečně vypadá, že tento Davidův syn by měl být současně i jeho předkem! To zní jako naprostý nesmysl. Rezignace farizejů na Ježíšův argument je svým způsobem pochopitelná; pouze s tou připomínkou, že tito znalci tu byli právě od toho, aby takové problémy řešili.

Bohužel už se přesně nedozvíme, proč Ježíš ve své argumentaci nepokračoval. Lze jen předpokládat, že z Ježíšovy strany přerušena nebyla. Farizejové jej pravděpodobně už nebyli ochotni dál poslouchat.

¹ V latinských překladech je uváděn výraz *ego emini* překládaný jako „já jsem“. Jde o odvolávku na text Exodu 3:14 z latinské Vulgaty, která v tomto textu uvádí stejný výraz jako první část Božího identifikačního výroku: „(Já) *Jsem, který jsem*“. Pokud by měli latinští překladatelé pravdu, Ježíš by se měl podle teologů v tomto místě ztotožnit s posvátným hebrejským jménem Božím JHWH. To by byl pochopitelně pro Židy pádný důvod k jeho kamenování.

Otázkou zůstává, zda se dnes, dva tisíce let po tomto rozhovoru, taková ochota najde. Lze zjistit kam Ježíš svojí otázkou mířil? Jsme si jisti, že ano, a to poměrně přesně, protože později kniha Zjevení tvrdí totéž, a dokonce zcela bez obalu – totiž, že Kristus je:

„... kořen a potomstvo Davidovo.“ (Zj 22:16)

I kniha Zjevení o něm tedy tvrdí, že je fyzicky nejen Davidův potomek, ale dokonce i předek. (Nelze přeci jednu polovinu myšlenky vykládat fakticky a druhou alegoricky.) Co to tedy má znamenat?

Ve skutečnosti to není nic nového. Už podle Starého zákona je zaslíbený mesiáš

- jak *výhonek z pařezu Jišaje*, (Iz 11:1; Jer 33:15)
- tak také *kořen Jišajův*. (Iz 11:10)

I podle těchto textů měl být mesiáš potomek a zároveň předek Davidova otce Jišaje. Vypadá to jako logický nesmysl. Ale Ježíš kupodivu právě na tento paradox záměrně poukazuje!

Uvědomme si nyní, že kromě textu Zjevení se nacházíme na půdě ryziho judaismu, kde je jakákoliv transcendentní představa mesiáše naprosto nemyslitelná. Mesiáš je zde ryze lidská bytost s nejvyšším společenským postavením – pomazaný král nebo velekněz.

Chápat tyto texty jako jakýsi poukaz na Kristův nebeský (transcendentní) původ, jak se to zhusta činí, by bylo jak nelogické², tak anachronické.

Pokud by se nám nepodařilo přijít na stopu fenoménu Henoch – Melkisedek se všemi jeho superlativy, nevěděli bychom si s těmito texty naprosto rady.

VZKŘÍŠENÍ JEŽÍŠE KRISTA

Za této situace se ale nabízí mimořádně kontroverzní řešení – tento Melkisedek se na zemi už znovu neobjevil navracením (jako kdysi Henoch), ale byl na zemi vzkříšen (vtělen³) jako Ježíš Kristus.

A Ježíš se v evangeliích skutečně snaží seč mu síly stačí soustavně cosi učencům vysvětlit. Evangelisté zaznamenali jen fragmenty těchto disputací. Snaží se snad právě pro toto sdělení najít nějaké slyšící uši?

Nezbývá nám než tuto z tradičního pohledu velmi kuriózní možnost prověřit pomocí dalších textů. Jen na úvod zmiňme tuto zajímavost:

„Ježíš jí (Samařance) řekl: „Jsem vzkříšení a život. Kdo projevuje víru ve mne, i když zemře, ožije.“ (Jan 11:25)

„Kristus však byl vzbuzen z mrtvých, první ovoce z těch, kteří usnuli [ve smrti].“ (1Kor 15:20)

Hovoří se zde o dnes už zdánlivě banální záležitosti – o Kristově vzkříšení. Všimněme si ale již první pozoruhodné věci. Ježíš říká Samařance, že je, nikoliv že bude vzkříšení. Byl si pouze tak jist svým budoucím vzkříšením, nebo tu jde ještě o něco jiného?

„... o svém Synovi, jenž podle těla pocházel z Davidova semene, ale který byl s mocí prohlášen Božím Synem podle ducha svatosti, prostřednictvím vzkříšení z mrtvých, ano, Ježíš Kristus, náš Pán...“ (Řím 1:3,4)

Ekumenický překlad, jak je jeho zvykem, si neláme hlavu s poněkud košatým řeckým originálem a v tomto místě velmi výstižně převádí tento text jednoduše do tohoto českého znění:

„Duchem svatým byl ve svém zmrtvýchvstání uveden do moci Božího syna.“ (Řím 1:4; EP)

FENOMÉN VZKŘÍŠENÍ

Ačkoliv je výše zmíněné Pavlovo vyjádření jednoznačné, působí poněkud strojeně – jako by šlo o nějakou úřední formulaci. K čemu to?

Jde totiž skutečně o velmi zásadní prohlášení obsahující jeden tehdy známý princip (zákonitost), jehož znalost byla postupně zapomenuta, a proto o něm dnes již křesťané nevědí.

Stejnou zákonitost jednoduše a stručně vystihl Ježíš v odpovědi saduceům:

² Alegorie jednoznačně poukazuje na předka v tomtéž smyslu jako na potomka. Jakýkoliv transcendentní původ je zcela vyloučen. Ježíš Kristus byl podle evangelií skutečně pokrevní potomek Davidovy rodové linie.

³ Dlužno připomenout, že v Ježíšových dobách nebyla v Judeji představa znovuvtělení člověka tak úplně nemyslitelná. Připomeňme farizeje, kteří se dotazovali Jana Křtitele, zda není Eliášem, který má přijít. Nebo Herodovu hrůzu z toho, zda Kristus, který se vydal na kazatelskou kampaň, není vzkříšeným Janem Křtitelem, kterého dal nedávno popravít.

„... ale ti, kteří byli uznáni za hodné, aby dosáhli onoho věku a vzkříšení z mrtvých ... vskutku, nemohou již ani zemřít, neboť jsou jako andělé a jsou Božími dětmi tím, že jsou děti vzkříšení.“ (Luk 20:36)

Všimněme si nyní dvou důležitých věcí, které z Pavlova textu jasně vyplývají:

- tento Ježíš musel být Božím synem prohlášen (uveden do) - nebyl jím tedy vždy
- jak tvrdí Pavel, došlo k tomu prostřednictvím vzkříšení - neboli jeho vzkříšením.

Podívejme se, jak tuto událost popisuje evangelium:

„Když se všechen lid dával křtít a když byl pokřtěn i Ježíš a modlil se, otevřelo se nebe a **Duch svatý** sestoupil na něj v tělesné podobě holubice a z nebe se ozval hlas: „**Ty jsi můj Syn** milovaný, tebe jsem si vyvolil.“ (Luk 3:21,22 EP)

Některé starší rukopisy uvádějí doslova toto znění: „**Ty jsi můj Syn**, já jsem tě **dnes zplodil**.“ Této verzi dává přednost Žilka a Ekumenický překlad uvádí v poznámce.

Nyní pozor – z evangelia tedy vyplývá, že Ježíš byl vzkříšen nejpozději (pravděpodobně ale právě) při svém křtu, protože zde zaznívá jednak první prohlášení, že je Božím Synem a jednak některé rukopisy doslova uvádějí zmínku o jeho zplodění. To je zdánlivě další teologický nesmysl. Kristus měl být přeci vzkříšen třetího dne po ukřižování! Jak je to tedy?

Jak to, že je zde křtěn už při křtu a od té doby skutečně vystupuje s mocí Božího syna?

„*Neboť je učil jako ten, kdo má moc, a ne jako jejich zákoníci.*“ (Mat 7:29; EP)

KRISTŮV KŘEST

Skutečnost je taková, že ke Kristovu vzkříšení v tom smyslu, o kterém zde Pavel hovoří, muselo dojít opravdu při Kristově křtu. I zmíněný *svatý duch* (v evangeliích znázorněn holubicí), jehož mocí k tomu došlo, tomu nasvědčuje.

Poznámka: Problematice ukřižování a otázky „tradičního vzkříšení“ se budeme věnovat v některé ze speciálních kapitol.

Aert de Gelder: Křest Kristův (1710)

Je to potvrzeno i ve zprávě ze Skutků apoštolských. I zde je Kristovo vzkříšení dokladováno prohlášením jeho synovství. Jako argument je zde odvolávka na text Žalmu 2:7 znějící podobně jako evangelijní prohlášení.

„*A tak vám oznamujeme dobrou zprávu o slibu daném praotcům, že jej Bůh úplně splnil nám, jejich dětem, tím, že vzkřísil Ježíše; dokonce jak je to napsáno v druhém žalmu: „Ty jsi můj syn, já jsem se tento den stal tvým Otcem.“*“ (Sk 13:33)

To je už třetí potvrzení toho, že v teologii apoštolské církve byla znalost přímé souvislosti a příčinnosti mezi vzkříšením a uznáním Božího synovství:

Jednoduše řečeno – Bůh prostě křísí teprve až ty, které přijímá za své Syny. A je to proto, že toto vzkříšení má vysoké parametry.

MERITUM KRISTOVA ŽIVOTA

Ačkoliv se pozdější křesťanská teologie zaměřuje na vzkříšení po události na Golgotě jako na vyvrcholení dobré zprávy (evangelia), křesťany asi velmi pohorší skutečnost, že tato událost má v globálním významu jen podružný význam.

Pro plánovanou fúzi (synkrezi) a vývoj zvláště mystického křesťanství mělo pochopitelně význam zcela zásadní (a proto k němu i došlo)⁴, ale jinak tato událost ve skutečnosti spíše odvádí pozornost od smyslu a velikosti Kristova vzkříšení.

A tak mysticko-utopické teologii zcela uniká skutečné meritum Kristova života, meritum takového významu, že přesahuje horizont lidské civilizace a dotýká se až nebes.

⁴ Tomuto tématu bude věnována speciální kapitola.

Toto vzkříšení (o kterém hovořil Pavel, Ježíš i Skutky apoštolů) ovšem nebylo tak dramatické, a nebylo na čem je tak „okázale“ demonstrovat ...

Zástupům Ježíšových posluchačů a masám raných křesťanů by bylo totiž velmi těžké vysvětlit jeho význam, a tudíž by je to ani příliš nezaujalo.

VZKŘÍŠENÍ K TRVALÉMU ŽIVOTU

Celými Písmy prolíná myšlenka, že z Božího hlediska existuje ještě jiná (zásadnější) smrt, než jak ji běžně rozumíme.

Jde o smrt duchovní, vyplývající z nedostatečného duchovního rozvoje. A s ní souvisí i ono naše skutečné vzkříšení. Například apoštol Pavel se vyjadřuje takto:

„Ale Bůh, bohatý v milosrdenství, z velké lásky, již si nás zamiloval, probudil nás k životu spolu s Kristem, když jsme ještě byli mrtví pro své hříchy.“ (Ef 2:4,5)

„Dále, ačkoliv jste byli mrtví ve svých přechýleních a v neobřezaném stavu svého těla, (Bůh) vás oživil spolu s ním. Laskavě nám odpustil všechny naše přechýleny.“ (Kol 2:13)

Nebo vezměme formulaci z Ježíšova podobenství o marnotratném synu:

„... tento můj syn byl mrtvý, ale opět ožil; byl ztracen, ale našel se.“ (Luk 15:24)

V tomtéž smyslu se ve Starém i v Novém zákoně hovoří i o jakési *Knize života* a o těch, kteří jsou v ní zapsáni, bez ohledu na to, zda jsou fyzicky mrtví nebo živí – to jako by bylo pro Boha druhotné.

Na trvalé, vyšší vzkříšení poukazuje Pavel i v následujícím textu. Hovoří zde vlastně o dvou kvalitativně zcela odlišných vzkříšeních:

„Ženy přijímaly vzkříšením své mrtvé; ale jiní [muži] byli mučeni, protože nepřijali propuštění nějakým výkupným, aby dosáhli lepšího vzkříšení.“ (Žid 11:35; toto znění podporuje i KB nebo Český studijní překlad)

Jak si později ukážeme, Ježíš Kristus vlastně podstoupil obě tato vzkříšení, jen v obráceném pořadí.

SLÁVA EVANGELIA

Interní biblická teologie tedy uvádí, že existuje trvalé vzkříšení, které je možné udělit pouze někomu, kdo je ho podle daných kritérií hoden a kdo se tímto vzkříšením stává (zákonitě) i Božím synem (dědicem).

Klíčovou a převratnou událostí obecného evangelia je tudíž to, že existuje a je zde přiváděn někdo, kdo těchto kritérií dosáhl. Podstata dobré zprávy (evangelia) je potom tato:

Kristus byl vzkříšen z mrtvých. Je prvním ovocem z lidstva, prvním zrozeným (monogenes) synem Božím. A co je nejdůležitější - prvním zachráněným z lidstva. To je patrně podklad i prvotního evangelijního prohlášení: „*Pokoj lidem dobré vůle*“. Protože On je hmatatelný důkaz a záruka jejich záchrany. Čili – pokoj vám, budete rovněž zachráněni.

„Jak říká i na jiném místě: „Ty jsi kněz navěky, podle řádu Melkisedekova. **On** ve dnech svého těla s hlasitým křikem a slzami obětoval modlitby a prosby tomu, který byl mocen zachránit ho ze smrti, a byl vyslyšen pro svou zbožnost (dosl. úzkost). Ačkoliv byl Syn, naučil se poslušnosti z toho, co vytrpěl. I dosáhl dokonalosti a stal se všem, kdo ho poslouchají, původcem věčné záchrany.“ (Žid 5:7,8; Český studijní překlad)

Ano, čtete správně – Kristus sám musel být zachráněn. Zachráněn před smrtí!

TAKŽE K ČEMU KONKRÉTNĚ DOŠLO?

„... Jan Křtitel vystoupil na poušti a kázal: „Čiňte pokání a dejte se pokřtít na odpuštění hříchů.“ (Mar 1:4)

„Potom přišel Ježíš z Galileje k Jordánu k Janovi, aby jím byl pokřtěn. Ten se mu v tom však pokusil zabránit a řekl: „Já potřebuji být pokřtěn tebou a ty přicházíš ke mně?“ Ježíš mu odpověděl a řekl: „Nech to tentokrát tak, neboť je vhodné, abychom vykonali vše, co je spravedlivé.“ (Mat 3:14,15)

Máme zde tedy standardní scénář platný pro každého: Ježíš činí pokání z mrtvých skutků a následně je pokřtěn.

Poznámka: Pokud přijímáme tento text bez neopodstatněných teologických pentliček, už zde částečně padá mystický háv Ježíše jakožto transcendentní boholidské nebo utopicky dokonalé bytosti. Ačkoliv Ježíš byl v duchovním a mravním ohledu zcela mimořádná osobnost, nelze se nerealisticky domnívat, že jako „učení spadl z nebe“. Jako jedinec (geneticky?) totožný s Melkisedekem musel po svém znovuzrození znovu projít

vývojem osobnosti, potvrdit svoji (v tomto momentu již) vrozenou duchovní kvalitu a s realitou tohoto světa se znovu takřkajíc „poprat“. (jde o pracovní výklad, hypotézu)

Dále ale následuje cosi mimořádného. Evangelia to vyjadřují slétnutím holubice a hlasem z nebe.

Jak jsme se pokusili vysvětlit, v této situaci dochází k historickému fenoménu vzkříšení a zároveň (a zákonitě) k prohlášení Ježíše za Božího Syna. Nyní je připraven na to, aby tento fakt - tuto novou a převratnou událost, tuto radostnou zvěst oznámil lidem. Ježíš ale ví, že za aktuálního duchovního stavu židovstva a jeho úrovně chápání Písem to bude tvrdý oříšek.

PROMĚNA OSOBNOSTI

Odpovídají této interpretaci Kristova vzkříšení nějaké evangelijní údaje? Najdeme zde pro ně nějakou podporu? Podívejme se, zda-li nám něco nenapoví další události. Ihned poté Ježíš odchází na poušť ...

„A hned ho duch vyvedl na poušť. A byl na poušti čtyřicet dní. A satan ho zkoušel.“ (Mar 1:12)

Po těchto událostech se zásadně mění Ježíšova osobnost i jeho vztahy:

„Ale když o tom slyšeli jeho příbuzní, vyšli, aby se ho zmocnili, neboť říkali: „Pomátl se.“ (Mar 3:21)

„Tu přišla jeho matka a jeho bratři, a když stáli venku, poslali k němu, aby ho zavolali. Právě kolem něho seděl zástup a tak mu řekli: „Pohled' tvá matka a tvoji bratři tě venku hledají.“ Ale odpověděl jim a řekl: „Kdo je má matka a moji bratři?“ A když se rozhlédl po těch, kteří kolem něho seděli v kruhu, řekl: „Podívejte se, má matka a moji bratři!“ (Mar 3:31-34)

„Když došlo víno, řekla Ježíšovi jeho matka: „Nemají víno.“ Ale Ježíš jí řekl: „Co s tebou mám společného, ženo? Má hodina ještě nepřišla.“ (Jan 2:4)

Poznámka: Nad tímto Ježíšovým výrokem se pozastavují i mnozí biblisté. V dnešní době uvolněné morálky možná takový výrok zní banálně. V dobovém židovském prostředí silných rodinných vazeb a úcty k rodičům je takové vyjádření něco skandálního. Marie by se musela dopustit něčeho velmi zlého, (pak by se matky jakoby zříkal), nebo to signalizuje něco abnormálního v Ježíšově nitru. Otázka je co. Podobně překvapuje i odmítnutí matky s bratry. Úcta k rodině jako k instituci byla v židovském prostředí součástí zbožnosti (což platí pro křesťanství rovněž). Navíc šlo o rodinu bez otce, kde Ježíš jako nejstarší syn přebíral úlohu hlavy rodiny.

S Ježíšem se zde zjevně něco děje. Jako by najednou ztrácel citové vazby k vlastní rodině. Marie sice po Ježíši požaduje něco proti jeho vůli, ale to na tak příkrou reakci rozhodně nestačí. Ježíš musel jednat pod tlakem nějakých velmi silných (nebo nových?) emocí ... Rozvzpomíná se snad na svůj dávný život, kdy Marie skutečně nebyla jeho matkou ... ?

Vzpomeňme na jeho rovněž emotivní reakci při zpochybňování jeho slov farizeji, kdy jim vmetl do tváře na židovské poměry neuvěřitelnou drzost: *„Dříve než byl Abraham, byl jsem já ...“* nebo podle některých překladatelů dokonce *„já jsem ...“*

Poznámka: Je nutno přiznat, že z psychologického (případně biologického) hlediska nemáme pro takovéto vzkříšení (vtělení) naprosto žádný dostupný podklad. Jde o záležitost, která se zcela vymyká běžné zkušenosti. Nepočítáme ani s tím, že takový podklad je současná věda schopná poskytnout. Judeo-křesťanské náboženství si nicméně během své historie muselo poradit s mnohem větším množstvím rozumem tehdy nevysvětlitelných problémů a překlenuvalo je vírou nebo různými mystickými představami. Tomu se skutečně nelze divit – lidský duch neodbytně touží alespoň po nějaké odpovědi. Nám zatím rovněž nezbyvá než překlenuvat tento schodek poznání vírou, protože zkušenost nás stále učí, že Bible skutečně nemluví „jen tak do větru“. A naše poznání – to není konečné

Ježíš neměl zde na zemi rovnocenného partnera, který by mu rozuměl. S obrovským emočním tlakem, který na něj doléhal, se musel vyrovnávat většinou sám. Jeho situace byla nesmírně náročná. Ve chvílích nejtěžších se mohl obracet jedině ke svému Otci:

„ ... a pohleďme, přišli andělé a začali mu sloužit.“ (Mat 11:4)

Podívejme se nyní na množství dalších indicií v biblických textech podporujících tuto identifikaci.

POKOJ A SPRAVEDLNOST VĚČNÉHO OTCE

„Neboť se nám narodí dítě, bude nám dán syn, na jehož rameni spočine vláda a bude mu dáno jméno: Divuplný rádce, Božský bohatýr, Otec věčnosti, Vládce pokoje. Jeho vladařství se rozšíří a pokoj bez konce spočine na trůně Davidově a na jeho království.“ (Iz 9:5; EP)

Takto zní text v Ekumenickém překladu. Srovnajme jeho znění ještě s našim standardním překladem Nového světa:

„Vždyť se nám narodilo dítě, byl nám dán syn; a na rameni bude mít knížecí panství. A jeho jméno bude nazváno Podivuhodný rádce, Silný bůh, Věčný otec, Kníže pokoje.“ (Iz 9:6)

Poznámka: Všimněme si, že se nám tu objevuje totožný paradox, jako v případě Ježíše – kořen a (zároveň) výhonek. Rodí se zde dítě, které rovnou dostává jméno Otec, a to dokonce Věčný !!!

... v tomto dítěti, v Melkisedekovi, a v Ježíši Nazaretském se prolínají tytéž atributy:

„Jméno Melkisedek se vykládá jako král spravedlnosti, král Sálemu pak znamená král pokoje.“ (Žid 7: 5)

„Miloval jsi spravedlnost a nenáviděl jsi bezzákonnost. Proto tě Bůh, tvůj Bůh, pomazal olejem jásání víc než tvé spolčníky.“ (Žid 1:9; o Kristu)

„Zanechávám vám pokoj, dávám vám svůj pokoj. Nedávám vám jej způsobem, kterým jej dává svět. At se vaše srdce neznepokojuje ani nespívá strachem.“ (Jan 14:27; výrok Ježíše při poslední večeři před jeho odchodem)

PAVLŮV ODKAZ

Jak jsme se již zmiňovali, apoštol Pavel zřejmě dostal informace, o kterých tehdy nemohl hovořit otevřeně. V textu, který bychom nyní rádi uvedli, je poukaz na informace podobného charakteru. Biblisté stejně jako nejstarší tradice se sice svorně shodují na tom, že dopis Židům nepochází od Pavla, tedy že dopis není přímo z jeho pera, ale obsahově jde bezesporu o Pavlova školu. Zde jde o poukaz na informace týkající se přímo Krista, a možná nejde ani o informace přímo „zatajené“, jako spíše těžko pochopitelné nebo těžko „stravitelné“:

„Máme o něm [Kristu] mnoho co říci, ale je těžké to vysvětlit, protože jste otupěli ve svém slyšení. Ačkoliv byste totiž skutečně měli být vzhledem k času učiteli, opět potřebujete, aby vás někdo vyučoval od počátku základním věcem Božích posvátných prohlášení. A stali jste se jakoby těmi, kdo potřebují mléko, a ne hutný pokrm. Kdokoliv se totiž účastní na mléku, není seznámen se slovem spravedlnosti, protože je nemluvně. Ale hutný pokrm patří zralým lidem, těm, kteří používáním cvičili svou vnímavost, aby rozlišovali mezi správným a nesprávným.“ (Žid 5:12-14)

Dopis Korintským již je Pavlův:

„Moudrosti sice učíme, ale jen ty, kteří jsou dospělí ve víře – ne ovšem moudrosti tohoto věku, či vládců tohoto věku, spějících k záhubě, nýbrž moudrosti Boží, skryté v tajemství, kterou Bůh před věky určil pro naše oslavení.“ (1Kor 2:6,7)

A následující textu si všimněme pořadí, v jakém Pavel, v pojetí pisatele Skutků, uvádí události Kristova života:

„Neříkám než to, co předpověděli proroci a Mojžíš:

- *mesiáš má trpět,*
- *jako první vstane z mrtvých,*
- *a bude zvěstovat světlo lidu izraelskému i pohanům.*

Pavlova obhajoba před Festem, Skutky apoštolů 26:23 (PNS)

Jak to vypadá, z tohoto vlastně staronového pojetí vzkříšení by mohl vyplývat i historicky tolik diskutovaný Ježíšův přívlástek *monogenes*⁵.

Znovu se zde připomíná stejný motiv - Kristovo Boží synovství (dokonce prvorozenství) klade poselství evangelia jako důkaz jeho vzkříšení⁶.

STAVBA CHRÁMU

Celý proces nápravy a budování lidské civilizace, respektive jejího vzorového jádra – židovského národa, je v Písmech prorocky znázorněn stavbou chrámu.

⁵Pojem monogenes se ale v Písmech objevuje ve dvou případech. Jednou jako „*prvorozený z mrtvých*“ (což platí Kristu) a podruhé jako „*prvorozený všeho stvoření*“, což platí nějaké vyšší bytosti (Otec) minimálně ze druhých nebes. Viz překladatelsky problémová stať v Kolosanům 1:15-20

⁶Už samotný pojem „*prvorozený z mrtvých*“ v sobě obsahuje obě nerozdělitelné složky: rodí se zde Syn a z mrtvých lze povstat jedině vzkříšením. Bible bývá ve svých pojmech překvapivě přesná.

Na spasitele lidstva je v tomto obrazu aplikován princip základního (prvního) kamene a úhelného (posledního) kamene celého projektu, jenž se v tomto historickém mezníku dovršil na Ježíši Kristu.

„Ježíš jim řekl: „Nikdy jste nečetli v Písmech: „Kámen, který stavitelé zavrhli, ten se stal nejvyšším rohovým kamenem. Stalo se to od JHWH a je to obdivuhodné v našich očích?“ (Mat 21:42)

Pavel to komentuje takto:

„...a byli jste vybudováni na základě apoštolů a proroků, přičemž Kristus Ježíš je sám základním (a) rohovým kamenem.“ (Ef 2:20)

Poznámka: Spojka (a) je naše vsuvka. Jde totiž skutečně o dva kameny – základní (PRVNÍ) a úhelný, nebo-li rohový (POSLEDNÍ). Základní kámen v stavební konstrukci prostě nemůže být „nejvyšší rohový kámen“ (rohový vazník), protože je v základech stavby. Někteří překladatelé, vědomi si toho problému, řeší překlad tohoto zdánlivě nesmyslného textu různým způsobem.

Znovu se nám zde tento motiv připomíná - jako další z řady a opět v nové podobě:

- Rozsévač a žnec
- Kořen a výhonek
- Davidův syn a Davidův Pán
- Darovaný syn a Věčný otec
- **Základní a úhelný kámen**
- Alfa a omega
- Počátek a konec

Text Efezským pokračuje a rozvíjí námět základního a úhelného kamene takto:

„Ve spojení s ním roste celá harmonicky spojená stavba ve svatý chrám pro JHWH. Ve spojení s ním jste také vy dohromady budováni v místo, které by Bůh obýval duchem.“ (Ef 2:21)

PRŮBEH DĚJIN ZÁCHRANY LIDSTVA - RESUMÉ

Podle biblického podání se celá historie lidstva vztahuje k následujícímu ději:

Na sklonku prvního světa (starého, předpotopního věku), v době úplného morálního zhroucení, bylo upuštěno od totální likvidace lidstva při potopě na základě existence jediného nadějného lidského jedince - Henocha.

„Vždyť víte, že od neplodného způsobu chování ... jste nebyli osvobozeni ... zlatem či stříbrem, ale bylo to drahocennou krví jako bezvadného a neposvrženého beránka, totiž Kristovou. Byl ovšem předem známý před založením světa, ale byl učiněn zjevným na konci časů kvůli vám.“ (1Pe 1:18-20)

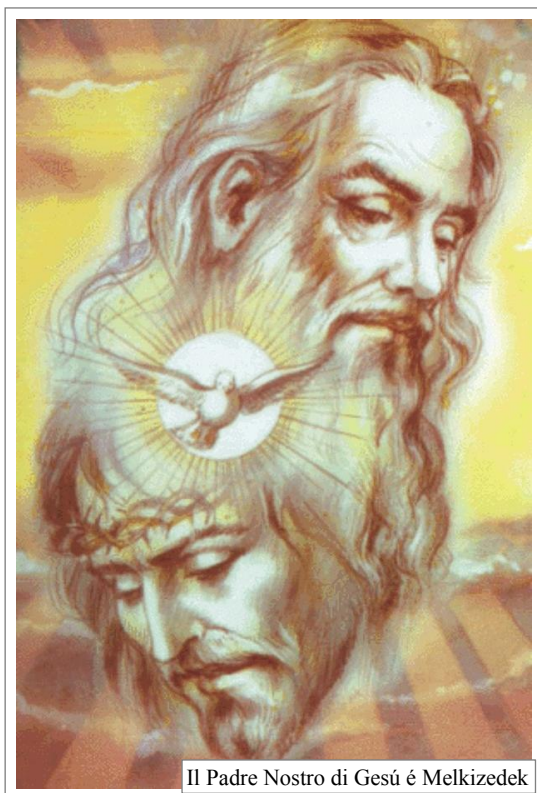
Jeho genetický potomek Noe byl ponechán jako *nová setba* pro obnovu lidstva – založení světa (nového, současného). Byl vytvořen plán kultivace (výchovy a zároveň nápravy) lidstva a stanoven časový limit (první důkazní mezník), na jehož hranici se měla potvrdit nebo vyvrátit životaschopnost lidské civilizace – schopnost trvalého pozitivního rozvoje.

Důkazní materiál měl poskytnout vzorový národ, který byl dlouhodobě připravován a duchovně zušlechťován, aby byl schopen přijmout a realizovat ideu projektu kvalitativně vyššího, duchovně trvale udržitelného rozvoje společnosti.

„A to je základ pro soud, že světlo přišlo do světa, ale lidé si zamilovali tmu spíše než světlo, neboť jejich skutky byly ničemné.“ (Jan 3:19)

Plán nápravy byl sice obsahem prakticky všech starověkých teokracií, ale favoritem s vyšším posláním v tomto procesu byl hebrejský národ, který se měl stát národem vzorovým a světlem pro všechno ostatní lidstvo.

„... a prostřednictvím tvého (Abrahamova) semene si určitě budou žehnat všechny národy země.“ (1. Mojžíšova 26:4)

Il Padre Nostro di Gesù e Melkizedek

„Jsou to Izraelci, jim patří synovství i sláva i smlouvy s Bohem, jim je svěřen zákon i bohoslužba i zaslíbení... „ (Římanům 9:4 EP)

Idea vychází z předpokladu, že pokud této kvality byl schopen dosáhnout jeden člověk, je to důkazem perspektivní schopnosti všech ostatních, kteří jsou jednak jeho potomky a jednak jsou stejného druhu.

On je pouze prvním, a je jen otázkou času, kdy se k prvnímu přidají další a potvrdí tak správnost celé ideje.

„Celé tvorstvo toužebně vyhlíží a čeká, kdy se zjeví sláva Božích synů. Neboť tvorstvo bylo vydáno marnosti ne vlastní vinou, nýbrž tím, kdo je marnosti vydal. Trvá však naděje, že i samo tvorstvo bude vysvobozeno z otroctví zániku a uvedeno do svobody a slávy dětí Božích.“ (Řím 8:19-21, EP)

Tím se měla prokázat úspěšnost lidstva a funkčnost celého procesu, jenž zahrnuje jak nápravu, tak zároveň trasu původního projektu.

Mise Ježíše Nazaretského se však setkala s velkým neúspěchem – dlouho připravovaný židovský národ myšlenky tohoto vizionáře nepřijal.

„Pravé světlo, které svítí lidem všeho druhu, mělo přijít na svět. Byl ve světě a svět začal existovat skrze něj, ale svět ho neznal. Přišel do svého vlastního domova, ale

jeho vlastní lid ho nepřijal.“ (Jan 1:9-11)

Zájem nebes na úspěchu lidstva byl ovšem obrovský. Celá mise proto musela modifikována a byl vytvořen náhradní nouzový plán o němž ještě budeme podrobně hovořit.

Takto shrnuto vypadá (podle našeho současného chápání) náčrt *Božího posvátného tajemství* skrytého od počátku v Kristu o němž píše Pavel:

„Stal jsem se jejím (církve) služebníkem, jak mi to uložil Bůh podle svého záměru, aby se na vás naplnilo Boží slovo, tajemství, které po věky a po celá pokolení bylo skryto, ale nyní je zjeveno jeho svatému lidu. Bůh jim chtěl dát poznat, jak bohatá je sláva jeho tajemství mezi pohany: Je to Kristus mezi vámi, v něm máte naději na Boží slávu.“ (Kol 1:25-27; EP)

Motivy tohoto tajemství – realizace ideje světla, tzv. Božího království na zemi - jsou obsahem Kristových podobností. Význam tohoto „tajemství“ se pravděpodobně dotýká až druhých nebes. Bude to námět jedné z následujících kapitol.